

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Szefa Biura Ochrony Rządu obecnie
Komendanta Służby Ochrony Państwa
przeciwko W.W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 lipca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 sierpnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W wyniku rozpoznania apelacji powoda Skarbu Państwa - Szefa Biura Ochrony Rządu - obecnie Komendanta Służby Ochrony Państwa od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 maja 2014 r., Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2017 r. zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanego W. W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 122 667,36 złotych z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania z tytułu zwrotu nienależnie pobranego ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację przez pozwanego, będącego funkcjonariuszem b. Biura Ochrony Rządu z lokalu mieszkalnego. Rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji opiera się na uznaniu, że potrzeby mieszkaniowe pozwanego były zaspokojone przez niego samego i nie pozostawał on osobą uprawnioną do zawarcia umowy w rozumieniu art. 83 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (dalej jako ustawa o BOR). Zawarł zatem nieważną umowę z dnia 30 grudnia 2004 r. o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z lokalu i stał się osobą bezpodstawnie wzbogaconą, a wypłacone świadczenie - nienależne, podlegające zwrotowi (art. 405 i 410 § 1 k.c.). Pozostał bezpodstawnie wzbogacony, gdyż otrzymany ekwiwalent zużył na budowę domu jednorodzinnego postawionego na działce stanowiącej majątek odrębny żony (art. 409 k.c.).

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. art. 83 ust. 1 ustawy o BOR przez jego błędną wykładnię oraz art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 83 ust. 1 ustawy o BOR i art. 405 w związku z art. 410 § 1 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Skarb Państwa - Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na brak podstaw określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przepis ten przewiduje możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w razie wystąpienia przynajmniej jednej z przesłanek: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pełnomocnik skarżącego powołał się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazując, że istnieje potrzeba wykładni art. 83 ust. 1 ustawy o BOR odnośnie do tego, czy uprawnienie funkcjonariusza BOR do ekwiwalentu pieniężnego występowało tylko w sytuacji, gdy nie korzystał on z uprawnienia do otrzymania lokalu w naturze, a jednocześnie jego potrzeby mieszkaniowe nie zostały zaspokojone w inny sposób.

Uzasadniając wniosek z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., skarżący dokonał jedynie własnej wykładni art. 83 ust. 1 ustawy o BOR, pozostającej w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji, znajdującego się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Podzielił się przy tym raczej swoimi wątpliwościami co do słuszności zaskarżonego wyroku, niż przeprowadził pogłębiony wywód prawniczy, z którego wynikałaby możliwość innej wykładni, niż dokonana w wyroku Sądu Apelacyjnego. To jednakże nie wystarczy do wykazania spełnienia przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jeżeli temu nie towarzyszy analiza poglądów doktryny oraz orzecznictwa, w tym zwłaszcza wykazanie rozbieżności w stanowisku sądów, a także porównanie z sytuacją prawną innych służb państwowych, w których jest podobne uprawnienie do lokalu mieszkalnego, jak w ustawie o BOR. Zgłaszając wątpliwości pełnomocnik skarżącego powinien odnieść się do istniejącego orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 27 stycznia 2016 r., III PK 50/15 oraz wyrok z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 56/05) i Naczelnego Sądu Administracyjnego (uchwała 7 sędziów NSA w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2009 r., I OPS 7/08). Niestety, tego nie uczynił, a wątpliwości pozwanego co do rozumienia wskazanego przepisu nieobowiązującej już ustawy o BOR zdają się wynikać z odmiennej oceny przez strony i przez Sąd orzekający w sprawie w drugiej instancji stanu faktycznego ustalonego w sprawie.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnego orzeczenia sądowego, nie stanowi wszczęcia sprawy przed trzecią instancją sądową i wymaga dowiedzenia wystąpienia kwalifikowanych okoliczności związanych ze stosowaniem prawa przy ustalonym stanie faktycznym i przeprowadzonej ocenie dowodów. Skoro przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. nie zostały spełnione, nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w postanowieniu, nie obciążając pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego wobec powoda, uwzględniając szczególne okoliczności, w tym zwolnienie pozwanego z opłaty od skargi kasacyjnej (art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).